

безпечності. Якщо діяння має всі ознаки, перелічені в кримінальному законодавстві, але не має підвищеного ступеня суспільної небезпечності, воно також не може бути визнане злочином. Якщо таке діяння в законодавстві визначається як проступок, в такому разі особа має нести за нього відповідальність. Для особи, яка вчинила злочин і притягнена до відповідальності, законом як наслідок цього передбачена судимість, тоді як притягнення особи до відповідальності за проступок не передбачає судимості [4].

Тому введення кримінального проступку до норм кримінального права надасть можливість формування сучасного законодавства, що регулюватиме кримінально-правові відносини відповідно до сучасних світових стандартів та конституційних положень.

Бібліографічні посилання

1. Конституція України : Закон від 28.06.1996 / Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Гродецкий Ю. В., Байда А. О. Ще одна спроба «гуманізації» кримінального законодавства України // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2014. – № 1(2).
3. Запровадження інституту кримінального проступку як необхідна складова реформи кримінальної юстиції «Кримінальний кодекс України 2001 року: проблеми застосування і перспективи удосконалення»: матеріали міжнародної науково-практичної конференції 13-15 квітня 2007 р.: у 2-х ч. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2007. – Ч. 1. – С. 189-194 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravo.org.ua/ua/news/2499>.
4. Кузнецова Н.Ф. Преступление и преступность. Избр. труды / Н.Ф. Кузнецова. – СПб., 2003.

Бабанін Сергій Володимирович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
та кримінології Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ

Згідно зі ст. 17 Конституції забезпечення інформаційної безпеки України є однією з найважливіших функцій держави, справою всього Українського народу.

Розвиток та впровадження комп'ютерних технологій у всіх сферах діяльності людини потребує вирішення питань забезпечення інформаційної безпеки в інформаційно-телекомунікаційних системах, у тому числі й кримінально-правовими засобами. Розділ XVI Особливої частини КК України «Зло-

чини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку» містить шість норм (ст. 361, 361¹, 361², 362, 363, 363¹), які виконують вказане завдання. Разом з тим аналіз практики застосування цих норм дозволяє запропонувати шляхи їх удосконалення.

Так, на наш погляд, назву розділу XVI Особливої частини КК України доцільно викласти як «Злочини у сфері інформаційних та телекомунікаційних систем», що відповідатиме положенням Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 5 липня 1994 р.

Конкретизація суспільно небезпечних наслідків у матеріальних складах злочинів цього розділу (наприклад, неможливість користування інформаційно-телекомунікаційними системами протягом одного тижня або одного місяця; матеріальна шкода, значна матеріальна шкода, велика матеріальна шкода) дозволить уникнути оціночних понять у диспозиціях норм та сприятиме однозначному тлумаченню Закону і правильній кваліфікації злочинних дій.

Визначення форми вини до спричинюваних наслідків у диспозиціях норм також сприятиме однозначному тлумаченню Закону і правильній кваліфікації злочинних дій. При цьому в аналізованих злочинах вид умислу може бути як прямим, так і непрямым, а вид необережності – як злочинною самовпевненістю, так і злочинною недбалістю.

Передбачення у всіх нормах вказаного розділу такої альтернативної санкції, як штраф та зменшення санкцій, що передбачають позбавлення волі на певний строк, відповідатиме загальній тенденції українського законодавця щодо гуманізації кримінальної відповідальності. Посилення ж відповідальності саме за кіберзлочини може полягати у розширенні кола кримінально караних діянь у цій сфері.

Отже, пропонуємо викласти ст. 361 КК у такій редакції:

«Стаття 361. Незаконні дії з комп'ютерними даними

1. Незаконне знищення, блокування, порушення цілісності, порядку маршрутування чи спотворення процесу обробки комп'ютерних даних, що призвело до неможливості користування інформаційно-телекомунікаційними системами протягом одного тижня або спричинило умисну матеріальну шкоду окремим фізичним особам, або державним, громадським чи іншим організаціям, -

карається штрафом від шестисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до двох років або без такого та з конфіскацією програмних і технічних засобів, за допомогою яких було вчинено злочин, які є власністю винної особи.

2. Ті самі діяння, що призвели до неможливості користування інформаційно-телекомунікаційними системами протягом одного місяця, або вчинені щодо комп'ютерних даних, які спеціально охороняються програмними, технічними чи організаційними заходами, або повторно, або за попередньою

змовою групою осіб, або особою, яка має правомірний доступ до комп'ютерних даних у зв'язку з займаною посадою або спеціальними повноваженнями, або якщо вони спричинили умисну значну матеріальну шкоду -

караються штрафом від двох до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією програмних та технічних засобів, за допомогою яких було вчинено злочин, які є власністю винної особи.

3. Діяння, передбачені частиною першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили умисну велику матеріальну шкоду, -

караються штрафом від одинадцяти до двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією програмних та технічних засобів, за допомогою яких було вчинено злочин, які є власністю винної особи.

Примітка. 1. У статтях 361 – 361-2, 363-1 повторним визнається злочин, вчинений особою, що раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених цими статтями цього Кодексу.

2. У статтях 361 – 361-2 матеріальною шкодою окремим фізичним особам вважається шкода фізичній особі, заподіяна через обмеження або виключення можливості реалізації нею своїх прав, свобод чи законних інтересів, яка в два або більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

3. У статтях 361 – 361-2 матеріальною шкодою державним, громадським чи іншим організаціям вважається шкода, яка складається з витрат, які зазнає організація у зв'язку з порушенням її діяльності, а також витрат, які вона мусить зробити для відновлення своєї діяльності, яка в десять або більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

4. Значною матеріальною шкодою у статтях 361 – 363-1 вважається шкода, яка в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

5. Великою матеріальною шкодою у статтях 361 – 363-1 вважається шкода, яка у п'ятсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян».